

DR HAB. RAFAŁ ŁUBOWSKI / PROFESOR UCZELNI / UAP
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Wydział Edukacji Ar-
tystycznej i Kuratorstwa (tyt. nauk. z dziedziny sztuk plast.,
dyscyplina: sztuki piękne), kierownik Pracowni Otwartych
Interpretacji Sztuki / Kat. Interdyscyplinarna WEAiK / UAP

Poznań, dn. 12 lipca 2019

R E C E N Z J A

PRACY DOKTORSKIEJ Z DZIEDZINY SZTUK PLASTYCZNYCH W DYSCYPLINIE SZTUKI PROJEKTOWE (ZREALI-
ZOWANEJ POD OPIEKĄ PROMOTORSKĄ PROF. DR. HAB. ANDRZEJA BOSSA) ORAZ DOROBKU TWÓRCZEGO
I PROJEKTOWEGO **MAGISTRA NORBERTA KOTWICKIEGO** – RECENZJA, SPORZĄDZONA
W ZWIĄZKU Z PRZEWODEM DOKTORSKIM WYŻEJ WYMIONIEGO DOKTORANTA, WSZCZĘTYM W DNIU
30 PAŹDZIERNIKA 2017 ROKU NA WYDZIALE TKANINY I UBIORU AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH IM. WŁADY-
SŁAWA STRZEMIŃSKIEGO W ŁODZI

ZLECENIODAWCA RECENZJI: AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH IM. WŁADYSŁAWA STRZEMIŃSKIEGO W ŁODZI, WYDZIAŁ TKANINY
I UBIORU, PISMO DZIEKAN W/W WYDZIAŁU DR HAB. MAŁGORZATY DOBRZYŃCIEKIEJ-KOJDER, PROF. ASP, OZNACZONE NUMEREM
RDT.431.12.2019 Z DNIA 28 CZERWCA 2019 ROKU. DO ZLECENIA DOŁĄCZONO ROZPRAWĘ DOKTORSKĄ MGR. NORBERTA KOTWIC-
KIEGO W WERSJI PAPIEROWEJ I ELEKTRONICZNEJ. NA MOJĄ PROŚBĘ PRZESŁANO RÓWNIEŻ W WERSJI ELEKTRONICZNEJ: 1) WYKAZ
DOROBKU ARTYSTYCZNEGO ORAZ 2) DANE DOTYCZĄCE ŻYCIORYSU I DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ MGR. N. KOTWICKIEGO.

OGÓLNE INFORMACJE O DOKTORANCIE

Pan Norbert Kotwicki urodził się 26 sierpnia 1970 roku we Wrocławiu, lecz obecnie od wielu lat mieszka i pracuje w Złotowie. Należy podkreślić, że Doktorant od ponad trzydziestu lat zajmuje się zawodowo złotnictwem. Posiada w tej dziedzinie określone kompetencje: w latach 1986-89 – uczył się zawodu w Zespole Szkół Zawodowych w Złotowie oraz odbył prywatną praktykę zawodową w jednej z lokalnych pracowni złotniczych. Egzamin mistrzowski pan Norbert Kotwicki z bardzo dobrym wynikiem złożył natomiast w 2007 roku w Wielkopolskiej Izbie Rzemieśniczej w Poznaniu. Od 1989 roku z powodzeniem prowadzi w rodzinnym mieście prywatną pracownię złotniczą. Jest On również absolwentem złotowskiego Technikum Handlowego, które ukończył w 2008 roku. Dążność do konsekwentnego poszerzania własnych kompetencji zawodowych, projektowych, twórczych i realizacyjnych zaowocowała podjęciem przez pana Kotwickiego studiów wyższych. I tak w latach 2008-2014 studiował On na poziomie licencjackim i magisterskim na Wydziale Wzornictwa (specjalność: projektowanie biżuterii) w Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania w Łodzi. We wspomnianej Uczelni pan Norbert Kotwicki obronił w 2012 roku pracę licencjacką pt. „Biżuteria modernistyczna” oraz pracę magisterską zatytułowaną „Biżuteria modernistyczna. Kolekcja inspirowana kubizmem oraz estetyką art-déco”. Promotorem obu w/w prac był dr Piotr Cieciora. Należy podkreślić, że mgr Kotwicki posiada również na swoim koncie ukończenie kilku ważnych kursów zawodowych, organizowanych np. przez Stowarzyszenie

Rzeczoznawców Jubilerskich w Warszawie oraz bogaty i interesujący zarazem dorobek zawodowy. W 2015 roku Doktorant rozpoczął studia trzeciego stopnia na Wydziale Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, natomiast Jego przewód doktorski w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe – został wszczęty uchwałą Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru ASP w Łodzi w dniu 30 października 2017 roku. Pan Norbert Kotwicki zrealizował pracę doktorską pt. „Rola linii i światła w budowaniu form biżuteryjnych” pod opieką promotorską prof. dr. hab. Andrzeja Bossa – pracę, która jest istotnym przedmiotem oceny w niniejszej recenzji.

OCENA DOTYCHCZASOWEGO DOROBKU DOKTORANTA

Pan Norbert Kotwicki posiada na swoim koncie bogaty dorobek, zarówno ten, który zgromadził On w ramach prowadzonej przez siebie profesjonalnej działalności jubilerskiej od 1989 roku, jak i ten związany z czasem Jego łódzkich studiów: licencjackich, magisterskich i doktoranckich. Zrealizowane przez Doktoranta projekty biżuteryjne odznaczają się wysokiej klasy profesjonalizmem, kulturą opracowania materiału oraz wyczuciem formy i przestrzeni w ramach kameralnych formatów proponowanych obiektów. Szlachetna prostota, adekwatne odniesienia do potencjału geometrii i koncepcyjna dyscyplina – są z całą pewnością atutami wspomnianych realizacji. Na uwagę zasługują również: wrażliwość i wyczucie Autora dotyczące strukturalnych zależności rzeźbiarskich i przestrzennych, co ewidentnie wpływa na artystyczną jakość projektowanych i realizowanych przez Niego form biżuteryjnych. Pan Norbert Kotwicki wydaje się wyraźnie zafascynowany niekonwencjonalnymi preferencjami XX-wiecznej rzeźby abstrakcyjnej takimi, jak: ażurowa kompozycja, łączenie trójwymiarowej struktury z przestrzenią otoczenia, czy geometryzm jej konstrukcji. Nie jest On jednak „niewolnikiem” modernistycznych kanonów, potrafi je twórczo reinterpretować oraz transponować na użytek projektowania form biżuteryjnych. Bardzo interesujące wydają się również Jego realizacje inspirowane stylistyką Art-Déco, np. wisior z bursztynu, złota i srebra, prezentowany na wystawie „Bursztyn – złoto północy”, zorganizowanej w Muzeum Polskim w Rapperswil w Szwajcarii w 2017 roku. Pomimo wyraźnie skryształowanego obszaru zainteresowań i preferencji twórczych – projekty i realizacje pana Norberta Kotwickiego – zaskakują i są w zauważalnym stopniu zróżnicowane. Warto pamiętać również o tym, że Doktorant posiada w swoim dorobku interesujące, abstrakcyjne rzeźby oraz okazjonalne realizacje z dziedziny medalierstwa – co wskazuje na specyfikę Jego zainteresowań „czysto” artystycznych. Co ważne jednak, mgr Kotwicki swój dorobek twórczy (przede wszystkim ten związany z dziedziną biżuterii) prezentował na rozmaitych wystawach. Do roku 2014 – Doktorant wziął udział w jedenastu ekspozycjach zbiorowych, z czego niektóre związane były z określonymi branżowymi konkursami, np. z Międzynarodowym Konkursem Sztuki Złotniczej „Skandal” w Lednicy z 2006 roku; czy, z zorganizowanym w tym samym roku przez poznańską Galerię YES, Konkursem Sztuki Złotniczej „Ćwierć”. Należy przypomnieć, że pan Norbert Kotwicki przed 2014 rokiem był również laureatem kilku konkursów – zdobył np. I Nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie Sztuki Złotniczej „Brylant – Bryl/Art”, zorganizowanym przez Galerię YES w 2008 roku; czy też Nagrodę Stowarzyszenia Twórców Form Złotniczych w warszawskim Konkursie „Prezentacje 2011”. Docenione zostały także Jego prace: licencjacka i magisterska, zrealizowane w łódzkiej Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania, pod opieką promotorską doktora Piotra Ciecziury – poprzez przyznanie wyróżnienia Dziekana Wydziału Wzornictwa wspomnianej Uczelni. Intensywna działalność Doktoranta przypadła również na lata 2016-2017. W tym okresie wziął On udział w dziesięciu wystawach zbiorowych – w tym, w dwóch zagranicznych, odpowiednio: w Szwajcarii i w Belgii. W ramach krajowych inicjatyw tego rodzaju Projektant podejmował natomiast współpracę z takimi instytucjami artystycznymi jak: Galeria Nowa w Łodzi, łódzka Galeria „Willa”, Galeria Sztuki w Lednicy, czy Galeria Kobra ASP w Łodzi. W czasie swoich studiów doktoranckich pan Norbert Kotwicki otrzymał również w 2016 roku wyróżnienie w Konkursie dla Studentów Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi pt. „Hommage à Kobra”. Znaczącym osiągnięciem Doktoranta jest także przynależność Jego wybranych prac do kolekcji Muzeum Okręgowego w Sandomierzu oraz do prywatnych zbiorów kolekcjonerskich biżuterii artystycznej w naszym kraju. Aktywność magistra Kotwickiego podczas Jego studiów doktoranckich koncentrowała się także na praktyce dydaktycznej – polegającej na współprowadzeniu

zajęć praktycznych oraz wygłaszaniu samodzielnych wykładów dla studentów i studentek Katedry Bizuterii Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Doktorant prowadził również spotkania oraz dyskusje o sztuce i rzemiośle z uczniami i uczennicami Gimnazjum nr 2 w Złotowie (na przykład w 2016 roku), co traktować można, jako przejaw podejmowanej przez Niego działalności popularyzatorskiej dotyczącej zagadnień sztuki, wzornictwa i projektowania. Jego profesjonalny potencjał był doceniany jeszcze w innym kontekście i to w czasie, kiedy pan Kotwicki studiował „dopiero” na poziomie studiów magisterskich w łódzkiej Wyższej Szkole Sztuki i Projektowania, lecz posiadał przecież bogate, wieloletnie doświadczenia zawodowe i konieczne uprawnienia do wykonywania zawodu złotnika. Jako student i jednocześnie doświadczony, profesjonalny złotnik – został On powołany w 2013 roku do Komisji w Sprawie Egzaminu Czeladniczego, Mistrzowskiego i Sprawdzającego w Zawodzie Złotnik-Jubiler przez Wielkopolską Izbę Rzemieślniczą w Poznaniu, piastując od tego roku funkcję zastępcy przewodniczącego w/w Komisji. Wartym odnotowania przejawem dorobku magistra Norberta Kotwickiego są też z całą pewnością opublikowane przez Niego teksty – trzy artykuły, które pojawiły się w latach 2015-2017 w magazynach: „Polski Jubiler” oraz „Gems&Jewelry”, które dotyczyły związków bizuterii i inspiracji artystycznych, czerpanych z wybranych doświadczeń sztuki XIX i XX wieku oraz tematu, szczególnie bliskiego Autorowi, czyli: bizuterii autorskiej i jej interakcji z człowiekiem. Biorąc pod uwagę wszystkie poczynione powyżej uwagi oraz przytoczone poszczególne przejawy dorobku pana Norberta Kotwickiego – należy dorobek ten ocenić pozytywnie i zarazem bardzo życzliwie. Warto również zauważyć, że wspomniane osiągnięcia Doktoranta były stabilną i istotną podstawą do stworzenia przez Niego wartościowej i interesującej jednocześnie pracy doktorskiej, która zostanie oceniona w następnej części niniejszej recenzji.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska magistra Norberta Kotwickiego z dziedziny sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe, zrealizowana pod opieką promotorską prof. Andrzeja Bossa i zatytułowana „Rola linii i światła w budowaniu form biżuteryjnych” – składa się z części praktyczno-projektowo-realizacyjnej oraz ze ściśle z nią powiązanej części analityczno-opisowej. Część praktyczna jest w tym przypadku rozbudowaną kolekcją form biżuteryjnych, złożoną, jak deklaruje sam Doktorant, z: *trzydziestu dziewięciu obiektów – form przestrzennych – podzielonych na zestawy tematyczne o spójnej estetyce, z których każdy ma swoje koncepcyjne i technologiczne założenie. Cała kolekcja obejmuje: dziesięć naszyjników, dziewięć broszek, cztery pierścionki, jedenaście spinek/nakładek, cztery wisiory oraz jedną ozdobę do włosów;* (Część teoretyczna pracy doktorskiej magistra Norberta Kotwickiego, s. 20). Bazą większości prac są dwa motywy: kwiat lili i kształt rozgwiazdy, lecz w omawianym zbiorze realizacji doktorskich pojawiają się także adekwatnie określone struktury geometryczne, nawiązujące w zauważalny sposób do inspiracji architektonicznych. Autor zastosował w stworzonej przez siebie kolekcji zróżnicowane, trafnie wybrane i opracowane materiały i tworzywa, takie jak: srebro, mosiądz, pleksi, w pewnych przypadkach także: filc i emalię – dobrane w zależności od chęci uzyskania przez Niego określonych efektów wizualnych oraz zamiaru realizacji takich, a nie innych priorytetów badawczych. W tym momencie warto zaznaczyć, że naczelnym celem badawczym magistra Kotwickiego, jaki postawił On sobie w swoim projekcie doktorskim, było: *sprawdzenie, czy linia jako element konstruujący formę biżuteryjną będzie wystarczająca dla przedstawienia jej jako skończonej formy przestrzennej, a także sprawdzenie efektów wykorzystania światła i cienia jako narzędzi podkreślających przestrzenność przedmiotu;* (Część teoretyczna pracy doktorskiej magistra Norberta Kotwickiego, s. 94). Zaprojektowane i wykonane formy biżuteryjne Doktorant przyporządkował do trzech zbiorów – do zestawu przestrzennego, relacyjnego i interpretacyjnego, badając odpowiednio: trójwymiarowość wspomnianych przedmiotów, kreowaną przede wszystkim przy użyciu elementów linearnych; ich zależności wobec sylwetki użytkownika lub innych „motywów” kontekstualnych oraz wpływ światła i cienia na ich oddziaływanie i poszerzenie ich potencjału artystyczno-kreacyjnego. Należy stwierdzić, że z całą pewnością pan Norbert Kotwicki stworzył ciekawą i dojrzałą zarazem kolekcję artefaktów biżuteryjnych. Jej przygotowanie wiązało się z wnikliwym i profesjonalnym procesem projektowym, nacechowanym podejściem badawczym oraz w pewnym stopniu, także „eksperymentalnym”, jeśli chodzi o po-

dejmowane przez Autora próby koncepcyjno-projektowe. Doktorant potrafił biegle wykorzystywać, zarówno tradycyjne, jak i niekonwencjonalne metody i narzędzia projektowo-realizacyjne. Poza tym, podkreślę to raz jeszcze, wykazał się wysokiej próby dyscypliną i profesjonalizmem w obróbce rozmaitych materiałów i tworzyw. Warto zauważyć także, że stworzona przez magistra Kotwickiego kolekcja, pomimo swojego niekonwencjonalnego charakteru, reprezentuje również zauważalne walory estetyczno-wizualne i jest niewątpliwie niezwykle atrakcyjna pod tym względem. Nie stanowi ona z całą pewnością radykalnego eksperymentu, totalnie hermetycznego wobec potrzeb współczesnych użytkowników. Z drugiej jednak strony, w jakimkolwiek stopniu nie schlebia ona stereotypowym i powszechnym gustom niewyrobytonych estetycznie i artystycznie odbiorców niektórych aktualnych ofert dotyczących projektowania form biżuteryjnych. Powracając jednak do bardziej konkretnych prób wartościowania ocenianego w niniejszej recenzji dzieła projektowego – należy odnotować, że na szczególną pochwałę zasługuje umiejętność Doktoranta dotycząca dokonywania konstruktywnej redukcji określonych elementów w proponowanych przez Niego: naszyjnikach, broszkach, pierścionkach, spinkach, wisiorach, czy w ozdobie do włosów (składających się na przedłożoną kolekcję doktorską), przy jednoczesnym zachowaniu sugestywności wizualnego i strukturalnego oddziaływania ich form i kształtów. Wspomniana powyżej „konstruktywna selekcja” była zapewne możliwa także, dzięki dojrzałej integracji biegłości i otwartości projektowej magistra Kotwickiego z Jego wrażliwością i wyczuciem „czysto” artystycznym, w tym przypadku, o charakterze quasi-rzeźbiarskim. Chcąc zbliżyć się do poczynienia pewnych uogólnień, warto natomiast przytoczyć kolejną wypowiedź pana Norberta Kotwickiego, który próbuje podsumować swoje działania dotyczące własnego projektu doktorskiego. Doktorant pisze: *zastosowane przeze mnie działania twórcze nie miały na celu doprowadzenia do odkrycia nowej formuły wzorniczej czy [nowego] rozwiązania technologicznego, ale polegały na pokazaniu innego postrzegania przedmiotu i wykazaniu jego przestrzenności w oparciu o istniejącą wiedzę i znane narzędzia. W wyniku przeprowadzonych obserwacji i badań powstała biżuteria, która wskazuje na to, że proponowany przeze mnie sposób budowania form (...) biżuteryjnych przy wykorzystaniu linii oraz światła i cienia może być w zupełności wystarczającym;* (Część teoretyczna pracy doktorskiej magistra Norberta Kotwickiego, s. 95). Wydaje się, że Doktorantowi udało się potwierdzić wspomniane powyżej przekonania i założenia oraz, że odniósł On w dziedzinie praktycznej części swej pracy doktorskiej zauważalny sukces, co pozwala na bardzo wysoką jej ocenę, zarówno, jeśli chodzi o poziom zaprezentowanych w niej poszczególnych form biżuteryjnych, jak i zakresy badawczo-kontekstualnego testowania ich „poszerzonego”, kreacyjno-twórczego potencjału.

Szkoda jednak, że zdecydowanie mniej entuzjastycznie należy oceniać część teoretyczno-analityczną przedłożonej przez Autora rozprawy doktorskiej. Niestety, pomimo tego, że prezentuje ona pewne, wybrane ciekawe uwagi i treści oraz, że zdecydowanie pomaga w docenieniu potencjału projektowego i artystycznego omówionej powyżej części praktycznej projektu doktorskiego magistra Kotwickiego – posiada ona również wiele mankamentów, niedopowiedzeń i braków formalnych. Po pierwsze brakuje w niej odpowiedniej konstrukcji i pełnej dyscypliny intelektualnej w prezentacji przedstawianych treści. Zdecydowanie inaczej mogłaby zostać skonstruowana jej struktura. I tak na przykład, wstęp wydaje się w jej przypadku stanowczo zbyt ubogi. Szkoda również, że przykładowo to właśnie we wstępie nie znalazły się uwagi na temat stawianych sobie przez Doktoranta celów badawczych, lecz stanowią one część rozdziału pierwszego. Wątpliwości, dotyczących konstrukcji struktury ocenianej tu części teoretycznej rozprawy doktorskiej magistra Kotwickiego – można by zapewne wskazać znacznie więcej, choć podkreślić należy, że nie musiałyby one totalnie deprecjonować teoretycznej inicjatywy analitycznej Doktoranta, dlatego też pozwolę sobie pominąć ich szczegółowe wymienianie. Nieuporządkowany sposób przedstawiania treści oraz zbyt powierzchownie potraktowane, ledwie zasygnalizowane niektóre wątki rozważań Autora, bez należytego studyjnego ich rozwinięcia – stanowią moim zdaniem istotny mankament Jego teoretycznej części pracy doktorskiej, w której pojawia się również wiele mankamentów czysto formalnych, np. brak w pewnych miejscach przypisów odnoszących do literatury oraz totalny brak przypisów dygresyjnych, które adekwatnie zredagowane dawałyby szansę pogłębienia i poszerzenia zarazem zawartości treściowej ocenianego tekstu, bez niepotrzebnego obciążania jego zasadniczej partii merytorycznej. Zbyt uboga wydaje się także bibliografia uwzględniona przez Doktoranta. Rażąco wydają się również rozmaite błę-

dy edycyjne, których niestety nie udało się uniknąć Autorowi. Przede wszystkim chodzi w tym przypadku o ogólny, nieprzejrzysty sposób zaprojektowania samego układu graficznego ocenianej publikacji, który znacząco utrudnia jej lekturę. Poza tego rodzaju błędami, pojawiają się w niej także niekonsekwencje dotyczące redagowania podpisów pod zamieszczonymi w pracy reprodukcjami, pewne niezręczności językowe, pomyłki dotyczące pisowni wybranych słów oraz błędy interpunkcyjne. Teoretyczna część pracy doktorskiej magistra Norberta Kotwickiego miała być może spełniać ambicje naukowe Autora, lecz wiele nieadekwatności, dotyczących jej zredagowania, w efekcie finalnym kreuje schematyczny i nie do końca konstruktywny charakter oddziaływania wspomnianej rozprawy, zarówno pod względem poznawczym, jak i po części, także merytorycznym. Należy jednak docenić pewne pozytywne strony ocenianej dysertacji. Jej autor odnosi się do wybranych przejawów znanego nam, szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, jak również do bardziej aktualnych osiągnięć: artystycznych, projektowych i teoretycznych, odpowiednio je komentując oraz wykorzystując do formułowania własnych wniosków oraz badawczych postulatów, przez co ukazuje pierwiastki własnej erudycyjności i świadomości twórczej. Na uznanie zasługuje również sugestywny materiał fotograficzny, ukazujący stworzone przez Doktoranta formy biżuteryjne; przedstawiane w kontekście przestrzennym, relacyjnym i interpretacyjnym, w ramach tzw. „Katalogu biżuterii”, który pozwala poznać potencjał i wartość praktycznej części projektu doktorskiego magistra Norberta Kotwickiego. Wskazane powyżej zastrzeżenia odnośnie teoretycznej części pracy doktorskiej ocenianej w niniejszej recenzji – moim zdaniem, nie powinny jednak zaważyć na pozytywnej ocenie całości omówionego i przedstawionego powyżej dzieła doktorskiego. Jest ono bowiem bardzo interesującym i wartościowym osiągnięciem twórczym i projektowym oraz zasługuje na uznanie i pozytywne akty wartościowania.

K O N K L U Z J A

Po wnikliwym przeanalizowaniu i ocenie dorobku oraz pracy doktorskiej pana magistra Norberta Kotwickiego, pracy przygotowanej pod opieką promotorską prof. Andrzeja Bossa, pomimo zaakcentowanych zastrzeżeń i wątpliwości (dotyczących szczególnie określonych mankamentów części teoretycznej i opisowej wspomnianej rozprawy), stwierdzam, że wspomniana praca stanowi oryginalne i bardzo interesujące dokonanie projektowe oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydata w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe, jak również umiejętność prowadzenia przez wyżej wymienionego Projektanta samodzielnej pracy projektowej i artystycznej. Uważam również, że przedstawiona przez pana Norberta Kotwickiego praca doktorska uzasadnia nadanie Mu stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki projektowe, jako osobie dojrzałej i świadomej pod względem podejmowanych poszukiwań twórczych.

Rafał Tubuś

PODPIS RECENZENTA